

Mezi mladšími představiteli soudobé německé hudby patří k nejvýznamnějším **Günter Kochan**. Je absolventem Vysoké hudební školy v Berlíně-Charlottenburgu. Rozhodující vliv na Kochana však měla škola a tvorba Hanse Eislera. Od roku 1950 byl Kochan docentem hudební teorie na ústavu, na němž sám vystudoval. Mezi jeho skladbami jmenujme kantátu Svět je mladý, četné mládežnické a masové písně, dvě balady pro zpěv a klavír, cyklus šesti skladeb pro smíšený sbor, nazvaný „1848“, Klavírní trio a řadu dalších komorních děl, Koncert pro housle a orchestr, Malou suitu pro orchestr, Koncert pro klavír. - **Sinfonietta 1960** byla poprvé provedena při oslavách 90. výročí trvání Drážďanské filharmonie. Skladatel ji věnoval tomuto významnému evropskému symfonickému tělesu a jeho uměleckému řediteli prof. Heinzovi Bongartzovi. Bohatý hudební obsah obratně komponované skladby je zcela vystižen názvy jednotlivých vět: Balada, Capriccio, Elegie, Finále.

Prvním a nejúspěšnějším koncertem **Petra Iljiče Čajkovského** vůbec je jeho 23. dílo - **Koncert č. 1 b-moll pro klavír a orchestr**. Pochází z roku 1874, z doby prvých úspěchů v divadle (scénická hudba k Sněguročce, Labutí jezero) i v koncertní síni (III. symfonie, III. smyčcový kvartet). Autor věnoval koncert svému příteli Nikolaji Rubinsteinovi, ale když tento - nespokojen s nástrojovou stylizací i formou díla - žádal přepracování skladby, Čajkovskij odmítl a v rozeznání ji věnoval německému klavíristovi Hansu Bülowovi, který ji později zpopularizoval nejen v Německu ale i v Americe. Rubinstein se však přece jen stal nejlepším interpretem díla. - Zajímavé je, že nečastější tónina, v níž Koncert plyne, není b-moll, jak by vyplývalo z označení, ani B-dur, v níž se končí první a poslední věta, ale Des-dur, tónina věty střední, plná zářícího tepla, lesku a nádhery i patosu - což všechno jsou epiteta, nejlépe vystihující celý koncert. Zejména v obou krajních větách tryská přímo gejzír energie a vitality. Po šesti taktách úvodu začíná první věta maiestátním tématem, jehož širokou melodií přednášejí smyčce a do jejich zpěvu znějí rázné akordy klavíru, jako slavnostní vyzvánění. Klavír pak nasazuje nervózně ubíhající mezivětu, po jejíž zklidnění se tichounce rozezpívá něžné, posmutnělé téma vedlejší. Po bohatém provedení vkládá Čajkovskij efektní kadenci. Druhá věta je překrásná stylizace valčíku. Sladké hlavní téma přednáší nejprve flétna a po ní je přejímá a obměňuje sólový klavír. Finále vpadne temperamentní hudbou, která zní jako ruský národní tanec. Ohnivý rytmus věty je však několikrát přerušen líbeznou i elegickou melodií druhého tématu.

Wolfgang Amadeus Mozart převzal od Haydna a Bachových synů jenom zárodek formy symfonie a instrumentálního koncertu. Ale ve svém vlastním díle přivedl obě formy ke klasické „beethovenovské“ závažnosti myšlenkové i umělecké. Řadu jeho 41 symfonií uzavírá skvělá trojice, dramatický obraz skladatelova života, zápasů a bojů. Symfonie, které této trojici (Es-dur, K. 543 - g-moll, K. 550 a C-dur, K. 551, zv. Jupiter) předcházely, nebyly takovou osobní zpovědí Mozartovou, ale vznikly takřka bez výjimky příležitostně, na objednávku. **Symfonie g-moll**, druhá z této trojice, je dílem nejsubiektivnějším. Skladatel v ní vypráví o svém vlastním srdci, o bolestech, utrpení i o cestě za mírem a spásou. První věta symfonie vpadá hned do středu dění tichým, nervózně pulsujícím tématem, jehož sextové melodické skoky zní jako vzrušený dech a vzlyky. I druhé téma, klidnější, má ten vzrušený ráz. Druhá věta, idylická a zpěvná, zní sladkou melodií violoncell, ale ve střední části se opět - jako těžké vzdechy - hlásí vypjatá melodie. V menuetu je taneční ráz téměř setřen, tak jako později v Beethovenových scherzech. Téměř divoce tu zní a zmítá se melodika Mozartovy hudby, jako by chtěla zobrazit boje života. Finále symfonie se snaží energickým a pádným tématem rozehnat pochyby předchozích vět. Ale přece jen ve vášnivém a zoufalém boji proniká smutek a vědomí osudové síly, kterou skladatel tak dobře znal ze svého vlastního neblahého života.

Není tomu tak dávno, co se uzavřelo dílo **Richarda Strausse**, otce moderní německé symfonické hudby. Strauss spojoval generaci klasiků národní hudby (Liszt-Wagner) s generací romantiků (Mahler) a položil základ k hudbě moderní (Hindemith-Pfitzner). Jeho tvorba, až moderní ve volbě výrazových prostředků, se nikdy nerozplynula do formalistických hříček; jejím základem byla vždy zdravá, výrazná a původní melodika. Kladem Straussova díla byla i jeho programovost a jeho slávou je skvělá, virtuózní instrumentace. V té byl nepřekonatelným mistrem a novátorem. Hlavní Straussův zápor vyplýval právě z technické kompoziční suverénnosti, která skladatele sváděla k rychlé volbě námětů a někdy i k jejich povrchnímu zpracování. Říkalo se: Strauss může komponovat všechno. Ne všechno mohl ovšem iako umělec i prožít, procítit, ne všechno mohl komponovat se stejným zdarem. Symfonická báseň **Enšpíglův šibalství** je v pořadí čtvrtá po Macbethu (op. 23, 1887), Donu Juanu (op. 20, 1888) a Smrti a vykoupení (op. 24, 1889). Byla komponována v letech 1894-95 a má opusové číslo 28. Za hrdinu své básně si skladatel vbral slavnou postavu německé literatury, Tilla Eulenspiegela, a správně pochopil smysl postavy: Enšpígl je hrdina lidu, táhnoucí světem a nastavující zrcadlo nespravedlnosti a hlupáctví. Strauss sám - stejně iako všichni lidové vyprávěči Enšpíglových dobrodružství - dal všechny sympatie hrdinovi. Klidným tónem začíná své vyprávění: „Bvl jednou jeden šašek, jménem Till Eulenspiegel . . .“ A pak už nám sólo lesního rohu představí hrdinu. Taškář mění své masky a skladatel sleduje některé jeho legendární příběhy. Vystoupení na trhu, přestrojení za kněze a vznešeného kavalíra, jeho námluvy a střetnutí s pány měšťany. Nakonec se mocní světa pomstili: k Enšpíglově popravě zazní hlas malého bubínku. V závěru se pak, jako elegická vzpomínka opakují úvodní takty básně.

-šp-